

# ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ



Декан факультету  
міжнародних відносин та  
права

Юрій МУДРИК  
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Підпис

серпень 2025 р.

## Філософія науки Назва дисципліни

**Галузь знань** – F Інформаційні технології

**Спеціальність** – F6 Інформаційні системи та технології

**Рівень вищої освіти** – Третій (освітньо-науковий)

**Освітньо-професійна програма** – Комп'ютерна інженерія

**Обсяг дисципліни** – 4 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП.01

**Мова навчання** – українська

**Статус дисципліни**: обов'язкова (загальної підготовки)

**Факультет** – Міжнародних відносин і права

**Кафедра** – Філософії та соціально-гуманітарних наук

| Форма здобуття освіти | Курс | Семестр | Загальний обсяг |        | Кількість годин   |        |                    |                   |                     |                               | Курсовий проект | Курсова робота | Форма семестрового контролю |       |
|-----------------------|------|---------|-----------------|--------|-------------------|--------|--------------------|-------------------|---------------------|-------------------------------|-----------------|----------------|-----------------------------|-------|
|                       |      |         |                 |        | Аудиторні заняття |        |                    |                   |                     | Самостійна робота, у т.ч. ІРС |                 |                | Залік                       | Іспит |
|                       |      |         | Кредити ЄКТС    | Години | Разом             | Лекції | Лабораторні роботи | Практичні заняття | Семінарські заняття |                               |                 |                |                             |       |
| Д                     | 1    | 1       | 4               | 120    | 34                | 16     |                    |                   | 18                  | 86                            |                 |                | +                           |       |
| Разом ДФН             |      |         | 4               | 120    | 34                | 16     |                    |                   | 18                  | 86                            |                 |                |                             |       |

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми «Інформаційні системи та технології» за спеціальністю F6 «Інформаційні системи та технології».

Робоча програма складена

Підпис автора(ів)

д-р.філос. наук, проф. **Наталія ПЕТРУК**  
Науковий ступінь, вчене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри

Філософії та соціально-гуманітарних наук

Протокол від 29 серпня 2025 р.

Зав. кафедри

Підпис

**Наталія ПЕТРУК**  
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин і права

Голова вченої ради факультету

Підпис

**Юрій МУДРИК**  
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

## ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

| Посада                                                    | Назва кафедри                                  | Підпис                                                                             | Ініціали, прізвище |
|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Завідувач кафедри, к. техн. наук, доц.                    | Комп'ютерної інженерії та інформаційних систем |  | Ольга Павлова      |
| Гарант освітньо-наукової програми, д-р. техн. наук, проф. | Комп'ютерної інженерії та інформаційних систем |  | Сергій ЛИСЕНКО     |

### 3. Пояснювальна записка

Дисципліна «Філософія науки» є дисципліною з циклу загальної підготовки і займає провідне місце у підготовці здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, очної (денної) (далі – денної) форми здобуття вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Комп'ютерна інженерія» в межах спеціальності F7 «Комп'ютерна інженерія».

**Пререквізити** – вихідна.

**Постреквізити** – психологія, педагогіка та методика викладання у вищій школі (ОЗП.02); ОЗП.05 Іноземна мова за академічним спрямуванням (ОЗП.05)

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

**компетентностей:** здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу (ЗК01); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК02); здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері комп'ютерної інженерії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності (ЗК04).

**програмних результатів навчання:** мати передові концептуальні та методологічні знання з комп'ютерної інженерії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з комп'ютерної інженерії, ІТ-інфраструктур та інформаційних технологій, отримання нових знань та/або здійснення інновацій (ПРН01); планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з комп'ютерної інженерії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблем (ПРН02); глибоко розуміти загальні принципи та методи комп'ютерної інженерії а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері інформаційних технологій та у викладацькій практиці (ПРН03); формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані (ПРН05).

**Мета дисципліни.** На основі знання про науку як систему знань, соціальний інститут і феномен культури, розвивати у майбутніх фахівців інтелектуальний потенціал, здатність до розв'язання дослідницьких та інноваційних завдань у галузі інформаційних технологій, до генерування нових ідей, успішної професійної самореалізації у виробничій та науковій сферах.

**Предмет дисципліни.** Наука як діяльність з виробництва знань, соціальний інститут і феномен культури, загальні тенденції формування та розвитку наукового пізнання.

**Завдання дисципліни.** Осмислення науки як специфічного духовного феномена; з'ясування різних аспектів взаємодії філософського і наукового знання; аналіз основних концепцій сучасної філософії науки; розуміння сутності наукового знання; дослідження генези наукового пізнання; аналіз основних епістемологічних концепцій в сучасній науці; окреслення особливостей гуманітарного пізнання, його взаємодії з технічним і природничо-науковим; вивчення основних проблем аксіології науки; формування компетентності застосовувати методологічні засади філософії науки в конкретно- науковому пізнанні, з'ясування місця сучасної науки в системі соціальних норм і загальнолюдських цінностей.

**Результати навчання.** Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: визначати та аналізувати основні проблеми філософії науки; використовувати категоріальний апарат філософії в аналізі наукових проблем; вільно оперувати методами, прийомами та засобами наукового пізнання; чітко формулювати методологічні принципи філософії науки, на основі яких здійснюється наукове дослідження в галузі інформаційних технологій; досліджувати наукову проблему з урахуванням соціокультурного контексту, окреслювати ціннісні та моральні аспекти в науці.

#### 4. Структура залікових кредитів дисципліни

| Назва розділу (теми)                                                             | Кількість годин, відведених на: |                     |
|----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|---------------------|
|                                                                                  | лекції                          | семінарські заняття |
| Тема 1. Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет філософії науки. | 2                               | 2                   |
| Тема 2. Становлення і розвиток філософії науки.                                  | 2                               | 2                   |
| Тема 3. Основні теми та концепції сучасної філософії науки.                      | 2                               | 2                   |
| Тема 4. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання.             | 2                               | 2                   |
| Тема 5. Генеза наукового пізнання. Історичні етапи розвитку науки.               | 2                               | 2                   |
| Тема 6. Структура наукового пізнання. Методологія науки.                         | 2                               | 2                   |
| Тема 7. Стратегія наукового дослідження в сучасній науці.                        | 2                               | 2                   |
| Тема 8. Етика науки.                                                             | 2                               | 4                   |
| <b>Разом:</b>                                                                    | <b>16</b>                       | <b>18</b>           |

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

| Номер лекції | Перелік тем лекцій, їх анотації                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Кількість годин |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1            | <b>Тема 1. Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет філософії науки.</b><br>Зміст філософії науки. Особливості філософської рефлексії над наукою. Наукове пізнання як соціокультурний феномен. Передумови виникнення філософії науки як галузі філософського знання. Взаємодія науки і філософського знання. Основні концепції співвідношення філософії і науки. Міждисциплінарний синтез знань і розвиток філософії науки.<br>Література: [1, с.3-10]; [2, с. 13-30], [3, с.5-19], [4, с.5-27], [5], [6]                                              | 2               |
| 2            | <b>Тема 2. Становлення і розвиток філософії науки.</b><br>Становлення філософії науки і розвиток позитивістської філософії.<br>«Перший» позитивізм. Концепція наукового пізнання в «першому» позитивізмі. О. Конт, Г. Спенсер, Дж. С. Міль. Класифікація наук. Другий позитивізм (емпіріокритицизм) та обґрунтування фундаментальних понять і принципів наук. Неопозитивізм. Логічний позитивізм. «Віденський гурток». Неопозитивістська концепція співвідношення емпіричного і теоретичного знання.<br>Література: [2, с. 13-30], [3, с.5-13], [4, с.5-27], [5], [6] | 2               |
| 3            | <b>Тема 3. Основні теми та концепції сучасної філософії науки.</b><br>Критичний раціоналізм К. Поппера. Принцип фальсифікації. І. Лакатос: концепція дослідницьких програм. Філософія науки Т. Куна.<br>Поняття парадигми. «Анархістська епістемологія» П. Фейєрабенда. Проблема наступності наукових знань у сучасній філософії науки. Тематичний аналіз науки Дж. Холтона. Концепція особистісного знання М. Полані. Концепція філософії науки С. Тулміна.<br>Література: [2, с. 25-40], [3, с.19-51], [4, с.39-60], [5], [6]                                       | 2               |
| 4            | <b>Тема 4. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання.</b><br>Феномен науки. Наука як вид пізнання і людська діяльність. Об'єкт і предмет науки. Особливості наукового пізнання. Наука як соціальне явище. Філософія як знання про науку. Сутність знання. Знання та інформація. Класифікація форм знання. Критерії науковості. Проблема демаркації в науці. Будова наукового знання.<br>Література: [2, с. 13-30], [3, с.71-99], [4, с.20-42], [6]                                                                                                  | 2               |
| 5            | <b>Тема 5. Генеза наукового пізнання. Історичні етапи розвитку науки.</b><br>Передумови виникнення науки як соціокультурного феномена. Наукове знання в культурі Стародавньої Греції та Риму. Специфіка наукового мислення в середні віки. Світоглядне оновлення науки в добу Відродження. Класична наука і механістична картина світу. Особливості некласичної науки. Постнекласична наука, її головні риси.<br>Література: [2, с. 45-60], [3, с.99-127], [4, с.51-70], [5], [6]                                                                                     | 2               |
| 6            | <b>Тема 6. Структура наукового пізнання. Методологія науки.</b><br>Структура та елементи наукового пізнання. Рівні наукового дослідження. Емпіричний рівень пізнання. Методи емпіричного пізнання. Теоретичний рівень пізнання. Методи теоретичного пізнання. Загально-логічні методи наукового пізнання. Теоретичні засади наукового пізнання. Основні форми наукового пізнання. Проблема. Факт. Гіпотеза. Теорія. Ідея. Концепція.<br>Література: [1, с.95-120]; [2, с. 35-48], [3, с.137-157], [4, с.85-100], [5], [6]                                             | 2               |
| 7            | <b>Тема 7. Стратегія наукового дослідження в сучасній науці.</b><br>Постнекласична наука і формулювання нових цілей дослідження. Синергетика як нова парадигма наукового дослідження. Основні ідеї синергетики. Концепція глобального                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 2               |

|   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |           |
|---|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|   | еволюціонізму і сучасна наука. Коеволюція. Антропний принцип у науці. Міждисциплінарний синтез знань і перспективи розвитку науки. Рациональність у сучасній культурі. Наука і псевдонаука.<br>Література: [1, с.95-120]; [2, с. 35-48], [3, с.137-157], [4, с.85-100], [6]                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |           |
| 8 | <b>Тема 8. Етика науки.</b><br>Наука і етика: альтернатива чи взаємозалежність. Етика науки і соціально-етичні цінності людства. Етичні принципи та норми наукової діяльності. Взаємозв'язок наукових і соціальних цінностей як умова сучасного розвитку науки. Ціннісно-нормативні структури наукового пізнання. Моральна відповідальність ученого. Етика наукових досліджень та академічна доброчесність. Етос науки. Інформаційні технології і штучний інтелект: виклики науки та етики. Етичні аспекти штучного інтелекту.<br>Література: [1, с.50-80]; [2, с. 110-120], [3, с.205-227], [8], [9], [14]. | 1         |
| 9 | <b>Разом:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>16</b> |

## 5.2 Зміст семінарських занять

| №<br>Теми     | Тема семінарських занять                                                                                                                                              | Кількість<br>годин |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1             | <b>Тема 1. Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет філософії науки.</b><br>Література: [1, с.3-10]; [2, с. 13-30], [3, с.5-19], [4, с.5-27], [5], [6] | 2                  |
| 2             | <b>Тема 2. Становлення і розвиток філософії науки.</b><br>Література: [2, с. 13-30], [3, с.5-13], [4, с.5-27], [5], [6]                                               | 2                  |
| 3             | <b>Тема 3. Основні теми та концепції сучасної філософії науки.</b><br>Література: [2, с. 25-40], [3, с.19-51], [4, с.39-60], [5], [6]                                 | 2                  |
| 4             | <b>Тема 4. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання.</b><br>Література: [2, с. 13-30], [3, с.71-99], [4, с.20--42], [5], [6]                       | 2                  |
| 5             | <b>Тема 5. Генеза наукового пізнання. Історичні етапи розвитку науки.</b><br>Література: [2, с. 45-60], [3, с.99-127], [4, с.51-70], [5], [6]                         | 2                  |
| 6             | <b>Тема 6. Структура наукового пізнання. Методологія науки.</b><br>Література: [1, с.95-120]; [2, с. 35-48], [3, с.137-157], [4, с.85-100], [5], [6]                  | 2                  |
| 7             | <b>Тема 7. Стратегія наукового дослідження в постнекласичній науці.</b><br>Література: [1, с.125-143]; [2, с.98-110], [3, с.177-205], [5], [6]                        | 2                  |
| 8             | <b>Тема 8. Етика науки.</b><br>Література: [1, с.50-80]; [2, с. 110-120], [3, с.205-227], [8], [9], [14].                                                             | 2                  |
| 9             | <b>Тема 9. Підсумкове заняття</b>                                                                                                                                     | 2                  |
| <b>Разом:</b> |                                                                                                                                                                       | <b>18</b>          |

## 5.3 Зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці семінарських занять. Крім цього до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Керівництво самостійною роботою здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

| Номер<br>тижня | Вид самостійної роботи                                                                                                      | Кількість<br>годин |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1–2            | <b>Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття.</b>                                             | 10                 |
| 3–4            | <b>Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття.</b>                                             | 10                 |
| 5–6            | <b>Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, а також виконання індивідуального завдання.</b> | 11                 |
| 7–8            | <b>Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття.</b>                                             | 11                 |
| 9–10           | <b>Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття.</b>                                             | 11                 |

|        |                                                                          |    |
|--------|--------------------------------------------------------------------------|----|
| 11-12  | Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. | 11 |
| 13-14  | Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. | 11 |
| 15-16  | Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. | 11 |
|        |                                                                          |    |
| Разом: |                                                                          | 86 |

## 6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних методів. Зокрема застосовуються словесні (розповідь, пояснення, бесіда), дискусії, інтерактивні, проблемні, частково-пошукові методи.

## 7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час семінарських занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочим планом дисципліни. Семестровий контроль проводиться у формі іспиту. Загальна оцінка виводиться із врахуванням підсумкової оцінки за результатами поточного контролю видів діяльності, передбачених робочою програмою, та оцінки з підсумкового контрольного заходу.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з врахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих її видів робіт.

При оцінюванні знань аспірантів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування на семінарських заняттях; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; контроль здійснюється згідно з робочою програмою дисципліни.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю (наведені вище), так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, *не допускається* до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який *має* академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

## 8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в он-лайн режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до семінарських занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми), активної праці на занятті, участі у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач тощо.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися встановлених термінів виконання всіх видів навчальної роботи відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Пропущене заняття студент зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час семінарських занять.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу або індивідуальну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, плагіат (в т.ч. із використанням мобільних девайсів)). У разі виявлення порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності *не допускаються*.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах, які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

Окремі теми курсу можуть бути зараховані у випадку отримання студентом **результатів навчання у неформальній освіті**, що підтверджені відповідним документом (сертифікат, свідоцтво, освітня програма тощо) та відповідно до Положення про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normativni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>).

## 9. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про

контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із встановлених Робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця навчальної роботи може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти з будь-якого виду навчальної роботи (структурної одиниці) рекомендується використовувати наведені нижче узагальнені критерії:

**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**

| Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей | Узагальнений зміст критерія оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Відмінно (високий)                                                                     | Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними приладами та інструментами, прикладними програмами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>помилки</i> .                         |
| Добре (середній)                                                                       | Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .                                                                                                                                                                                                                              |
| Задовільно (достатній)                                                                 | Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді. |
| Незадовільно (недостатній)                                                             | Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

**Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у семестрі**

| Аудиторна робота (семінарські заняття)                      |     |     |     |     |     |     |     | Контрольні заходи  | Семестровий контроль |
|-------------------------------------------------------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|--------------------|----------------------|
|                                                             |     |     |     |     |     |     |     | Тестовий контроль: | Іспит                |
| 1                                                           | 2   | 3   | 4   | 5   | 6   | 7   | 8   | T1-9               |                      |
| Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум) |     |     |     |     |     |     |     |                    |                      |
| 3-5                                                         | 3-5 | 3-5 | 3-5 | 3-5 | 3-5 | 3-5 | 3-5 |                    | 24-40                |
| 24-40                                                       |     |     |     |     |     |     |     | 12-20              | 24-40                |

**Примітки:** \*За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

**Оцінювання на семінарських заняттях.**

Оцінка, яка виставляється за семінарське заняття, складається з таких елементів: усне опитування аспірантів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння аспірантом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні завдань.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях викладач користується критеріями наведеним вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

#### Оцінювання тестових завдань.

Тематичний тест для кожного аспіранта складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати аспірант, складає 20. Тестування аспірант може пройти в он-лайн режимі в модульному середовищі.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 12 до 20 балів.

**Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання**

|                                        |      |       |       |       |
|----------------------------------------|------|-------|-------|-------|
| <b>Кількість правильних відповідей</b> | 1–11 | 12–15 | 16–18 | 19–20 |
| <b>Кількість балів</b>                 | -    | 12–15 | 16–18 | 19–20 |

**Примітка.** Мінімальний позитивний бал відповідає 60% правильних відповідей від загальної кількості питань.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

#### Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами.

**Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)**

| Види завдань           | Для кожного окремого виду завдань        | Потенційні позитивні бали*<br>(середній бал) (добре) |
|------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------------------|
|                        | Мінімальний (достатній) бал (задовільно) |                                                      |
| Теоретичне питання № 1 | 3                                        | 4                                                    |
| Теоретичне питання № 2 | 3                                        | 4                                                    |
| Семінарське завдання   | 18                                       | 24                                                   |
| <b>Разом:</b>          | <b>24</b>                                | <b>32</b>                                            |

**Примітка.** \*Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 балів) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання у балах з усіх видів навчальної роботи до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені нижче у таблиці «Співвідношення».

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав аспірант з дисципліни за результатами поточного контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

#### Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами.

**Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)**

| Види завдань           | Для кожного окремого виду завдань        | Потенційні позитивні бали*<br>(середній бал) (добре) |
|------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------------------|
|                        | Мінімальний (достатній) бал (задовільно) |                                                      |
| Теоретичне питання № 1 | 3                                        | 4                                                    |
| Теоретичне питання № 2 | 3                                        | 4                                                    |
| Семінарське завдання   | 18                                       | 24                                                   |
| <b>Разом:</b>          | <b>24</b>                                | <b>32</b>                                            |

**Примітка.** \*Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 балів) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання у балах з усіх видів навчальної роботи до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені нижче у таблиці «Співвідношення».

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав аспірант з дисципліни за результатами поточного контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

**Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС**

| Оцінка ЄКТС | Рейтингова шкала балів | Інституційна оцінка (рівень досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни) |                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|             |                        | Залік                                                                                                                     | Іспит/диференційований залік                                                                                                                                                                                                         |
| A           | 90-100                 | Зараховано                                                                                                                | <i><b>Відмінно/Excellent</b></i> – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом |
| B           | 83-89                  |                                                                                                                           | <i><b>Добре/Good</b></i> – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом                  |
| C           | 73-82                  |                                                                                                                           | <i><b>Задовільно/Satisfactory</b></i> – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни                                                        |
| D           | 66-72                  |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                      |
| E           | 60-65                  |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                      |
| FX          | 40-59                  | Незараховано                                                                                                              | <i><b>Незадовільно/Fail</b></i> – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом         |
| F           | 0-39                   |                                                                                                                           | <i><b>Незадовільно/Fail</b></i> – Результати навчання відсутні                                                                                                                                                                       |

## 10. Питання для самоконтролю результатів навчання

6. Предмет і зміст філософії науки.
7. Взаємодія наукового і філософського знання.
8. Історія становлення філософії науки. Етапи розвитку філософії науки.
9. «Перший» позитивізм. Концепція наукового пізнання в «першому» позитивізмі.
10. Емпіріокритицизм (другий позитивізм). Проблема обґрунтування понять і принципів науки.
11. Непозитивістська методологія наукового пізнання. Принцип верифікації.
12. Розвиток філософії науки в другій половині XX- XXI ст. Критичний раціоналізм К. Поппера.
13. Концепція історичної динаміки науки Т. Куна. Поняття парадигми.
14. Концепція дослідницьких програм І. Лакатоса.
15. «Анархістська епістемологія» П. Фейєрабенда.
16. Специфіка філософського підходу до наукового пізнання. Гносеологія і епістемологія.
17. Наукове знання, його особливості. Знання та інформація.
18. Структура емпіричного пізнання.
19. Структура теоретичного пізнання.
20. Стратегії наукового дослідження в постнекласичній науці.
21. Феномен науки. Наука як діяльність з виробництва знань.
22. Наука як соціальний інститут і цивілізаційний феномен.
23. Синергетика як міждисциплінарний напрям у сучасній науці.
24. Універсальний еволюціонізм – основа сучасної картини світу.
25. Раціональність у сучасній культурі. Наука і ненаука.
26. Сучасна наукова картина світу і нові світоглядні орієнтири цивілізаційного розвитку.
27. Проблема класифікації наук.
28. Історичні етапи розвитку науки. Протонаука. Наукове знання в античній культурі.
29. Наукова революція XVI - XVII ст. і становлення класичної науки.
30. Особливості некласичної та постнекласичної науки.
31. Загально-логічні методи наукового пізнання.
32. Проблема демаркації в науці. Критерії науковості.
33. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.
34. Наукове пізнання як соціокультурний феномен.
35. Засади науки: ідеали та норми дослідження, наукова картина світу, філософські засади.
36. Форми наукового пізнання.
37. Філософські засади науки.
38. Стиль наукового мислення та його конкретно-історична специфіка.
39. Поняття наукового методу та його значення для науки.
40. Особливості гіпотетико-дедуктивного методу дослідження.
41. Наукові методи емпіричного дослідження.
42. Наукові методи теоретичного дослідження.
43. Абстрагування, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод у науковому дослідженні. Аналіз і синтез. Індукція і дедукція. Аналогія і моделювання.
44. Пізнання і цінності. Аксіологічні проблеми науки.
45. Взаємодія наукових і соціальних цінностей.
46. Свобода наукового пошуку і соціальна відповідальність вченого
47. Етика науки. Нормативні основи науки.
48. Етичні принципи і правила наукової діяльності.
49. Моральні та соціальні цінності науки.
50. Принципи і норми академічної доброчесності.
51. Наука як феномен культури.
52. Класифікація методів наукового пізнання.
53. Синергетика як парадигма постнекласичної науки.
54. Феномен наукової революції.
55. Наука у сучасному глобальному світі.
56. Проблема, факт, теорія, концепція, ідея як форми наукового пізнання.
57. Роль математики в розвитку сучасної науки. Особливості побудови математизованих теорій в науці.
58. Філософія штучного інтелекту.
59. Етична експертиза наукових досліджень.

60. Технічні науки та їх роль у розвитку наукового знання.
61. Роль міждисциплінарної взаємодії в сучасній науці.
62. Логічні засади і методологія дослідницько-інноваційної діяльності в галузі інформаційних технологій.
63. Інноваційні технології й активізація дослідницької діяльності.
64. Інформаційні технології і сучасний світ: гуманістична свідомість як вимога сучасності.
65. **Вплив інформаційних технологій на розвиток науки.**

## 11. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Філософія науки» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Курс «Філософія науки». <https://msn.khmnmu.edu.ua/course/view.php?id=5219>

2. Петрук Н.К., Гапченко О.В. Філософія науки: навчальний посібник. – Хмельницький: ХНУ, 2025 URL: [https://lib.khmnmu.edu.ua/EL\\_LIBRARY/vidavn/metod/mtd2024\\_1/83/index.pdf](https://lib.khmnmu.edu.ua/EL_LIBRARY/vidavn/metod/mtd2024_1/83/index.pdf)

## 12. Рекомендована література:

### Основна

- a. Дзюбань О.П. Філософія науки: підр. Київ-Одеса: Фенікс, 2024. 516 с.
- b. Добронравова І. Практична філософія науки. Київ: Університетська книга, 2023. 352 с.
- c. Карівець В., Кадикало А. Сучасна філософія науки: теми й проблеми. Львів: Новий світ-2000, 2025. 141 с.
- d. Петрук Н.К., Гапченко О.В. Філософія науки. Хмельницький: ХНУ, 2025 [https://lib.khmnmu.edu.ua/EL\\_LIBRARY/vidavn/metod/mtd2024\\_1/83/index.pdf](https://lib.khmnmu.edu.ua/EL_LIBRARY/vidavn/metod/mtd2024_1/83/index.pdf)
- e. Філософія науки і культури. Словник /за ред. Н. Хамітова. Київ: Центр учбової літератури, 2024. 438 с.
- f. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnmu.edu.ua/course/view.php?id=5219>

### Додаткова

1. Академічна доброчесність: навчально-методичний посібник. Одеса: Юридика, 2024. 73 с.
2. Вихрущ В.О. Козловський Ю.М. Метод та методологія наукової діяльності. – Львів: вид. Львівської політехніки, 2020. 333 с.
3. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Філософія науки: військово-промислові інновації. Київ: Університет «Україна», 2022. 262 с.
4. Методологія наукового дослідження: підр. / О.Г. Данилюк, О.П., О.П. Дзюбань. – Харків: Право, 2023. 488 с.
5. Петрук Н.К., Гапченко О.В. Етичні виміри наукової діяльності // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. Вип.35. С.39-43.
6. Рубанець О. Філософські проблеми наукового пізнання. – Суми: Університетська книга, 2025. 229 с.
7. Теліженко Л.В., Лебідь А.Є. Філософія науки: навчально-методичний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2024. 107 с.
8. Grote T., Genin K., Sullivan E. Reliability in Machine Learning. *Philosophy Compass*. 2024. Vol. 19, no. 5. e12974. DOI: <https://doi.org/10.1111/phc3.12974>
9. Grote T. Machine learning in healthcare and the methodological priority of epistemology over ethics. *Inquiry*. 2025. Vol. 68, no. 4. P. 1218–1247. DOI: <https://doi.org/10.1080/0020174X.2024.2312207>
10. Freiesleben T., Grote T. Beyond Generalization: A Theory of Robustness in Machine Learning. *Synthese*. 2023. Vol. 202, no. 4. 109. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11229-023-04334-9>
11. Holm S. Statistical evidence and algorithmic decision-making. *Synthese*. 2023. Vol. 202, no. 1. 28. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11229-023-04246-8>
12. Krásničan V., Gaižauskaitė I., Bülow W., Dlabolova D. H., Bjelobaba S. Transition from Academic Integrity to Research Integrity: The Use of Checklists in the Supervision of Master and Doctoral Students. *Journal of Academic Ethics*. 2024. Vol. 22. P. 149–161. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10805-023-09498-0>
13. Löfström E., Pitkänen H., Čekanauskaitė A., Lukaševičienė V., Kyllönen S., Gefenas E. Research Ethics Committee and Integrity Board Members' Collaborative Decision Making in Cases in a Training Setting. *Journal of Academic Ethics*. 2025. Vol. 23. P. 39–63. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10805-024-09521-y>
14. Güneş E. A Delphi Study on Ethical Challenges and Ensuring Academic Integrity Regarding AI Research in Higher Education. *Higher Education Quarterly*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1111/hequ.70057>
15. Eaton S. E. Postplagiarism: transdisciplinary ethics and integrity in the age of artificial intelligence and neurotechnology. *International Journal of Educational Integrity*. 2023. Vol. 19, no. 23. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40979-023-00144-1>
16. Rowbottom D. P., Peden W., Curtis-Trudel A. Does the no miracles argument apply to AI? *Synthese*. 2024. Vol. 203, 173. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11229-024-04524-z>
17. Baron S. Trust, Explainability and AI. *Philosophy and Technology*. 2025. Vol. 38, no. 4. P. 1–23. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13347-024-00837-6>

18. Heersmink R., de Rooij B., Clavel Vázquez M. J., Colombo M. A phenomenology and epistemology of large language models: transparency, trust, and trustworthiness. *Ethics and Information Technology*. 2024. Vol. 26, no. 3. P. 1–15. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10676-024-09777-3>

### **13. Інформаційні ресурси**

1. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5219>
2. Електронна бібліотека ХНУ. URL: <http://library.khmnu.edu.ua/>
3. Інституційний репозиторій ХНУ. URL : <https://elar.khmnu.edu.ua/home>

|                                                         |                            |
|---------------------------------------------------------|----------------------------|
| Тип дисципліни                                          | Обов'язкова                |
| Рівень вищої освіти                                     | Третій (освітньо-науковий) |
| Мова викладання                                         | Українська                 |
| Семестр                                                 | Перший                     |
| Кількість призначених кредитів ЄКТС                     | 4,0                        |
| Форми здобуття освіти, для яких викладається дисципліна | Очна (денна)               |

**Результати навчання.** Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: визначати та аналізувати основні проблеми філософії науки; використовувати категоріальний апарат філософії в аналізі наукових проблем; вільно оперувати методами, прийомами та засобами наукового пізнання; чітко формулювати методологічні принципи філософії науки, на основі яких здійснюється наукове дослідження в галузі інформаційних технологій; досліджувати наукову проблему з урахуванням соціокультурного контексту, окреслювати ціннісні та моральні аспекти в науці.

**Зміст навчальної дисципліни.** Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет і зміст філософії науки. Становлення і розвиток філософії науки. Основні теми та концепції сучасної філософії науки. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання. Генеза наукового пізнання. Основні історичні етапи розвитку науки. Структура наукового пізнання. Методологія науки. Стратегія наукового дослідження в сучасній науці. Етика науки. Аксиологічні проблеми науки.

**Пререквізити:** вихідна.

**Постреквізити:** психологія, педагогіка та методика викладання у вищій школі; педагогічна (викладацька) практика.

**Запланована навчальна діяльність:** Мінімальний обсяг навчальних занять в одному кредиті ЄКТС навчальної дисципліни для *третього* (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за денною формою здобуття освіти становить **8** годин.

**Форми (методи) навчання:** словесні (розповідь, пояснення, бесіда), дискусії, проблемні, частково-пошукові методи.

**Форми оцінювання результатів навчання:** усне опитування, тестування, іспит.

**Вид семестрового контролю:** іспит – 1.

**Навчальні ресурси:**

1. Дзьобань О.П. Філософія науки: підр. Київ-Одеса: Фенікс, 2024. 516 с.
2. Добронравова І. Практична філософія науки. Київ: Університетська книга, 2023. 352 с.
3. Карівець В., Кадикало А. Сучасна філософія науки: теми й проблеми. Львів: Новий світ-2000, 2025. 141 с.
4. Петрук Н.К., Гапченко О.В. Філософія науки. Хмельницький: ХНУ, 2025 [https://lib.khmnmu.edu.ua/EL\\_LIBRARY/vidavn/metod/mtd2024\\_1/83/index.pdf](https://lib.khmnmu.edu.ua/EL_LIBRARY/vidavn/metod/mtd2024_1/83/index.pdf)
5. Філософія науки і культури. Словник /за ред. Н. Хамітова. Київ: Центр учбової літератури, 2024. 438 с.
6. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khmnmu.edu.ua/course/view.php?id=5219>

**Викладач:** д-р. філос. наук, проф. Наталія ПЕТРУК

## ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

|                                                         |                            |
|---------------------------------------------------------|----------------------------|
| Тип дисципліни                                          | Обов'язкова                |
| Рівень вищої освіти                                     | Третій (освітньо-науковий) |
| Мова викладання                                         | Українська                 |
| Семестр                                                 | Перший                     |
| Кількість призначених кредитів ЄКТС                     | 4,0                        |
| Форми здобуття освіти, для яких викладається дисципліна | Очна (денна)               |

**Результати навчання.** Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: визначати та аналізувати основні проблеми філософії науки; використовувати категоріальний апарат філософії в аналізі наукових проблем; вільно оперувати методами, прийомами та засобами наукового пізнання; чітко формулювати методологічні принципи філософії науки, на основі яких здійснюється наукове дослідження в галузі інформаційних технологій; досліджувати наукову проблему з урахуванням соціокультурного контексту, окреслювати ціннісні та моральні аспекти в науці.

**Зміст навчальної дисципліни.** Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет і зміст філософії науки. Становлення і розвиток філософії науки. Основні теми та концепції сучасної філософії науки. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання. Генеза наукового пізнання. Основні історичні етапи розвитку науки. Структура наукового пізнання. Методологія науки. Стратегія наукового дослідження в постнекласичній науці. Гуманітарне пізнання та його особливості. Аксиологічні проблеми науки.

**Пререквізити** – вихідна.

**Постреквізити** – психологія, педагогіка та методика викладання у вищій школі (ОЗП.02); ОЗП.05 Іноземна мова за академічним спрямуванням (ОЗП.05)

**Запланована навчальна діяльність:** Мінімальний обсяг навчальних занять в одному кредиті ЄКТС навчальної дисципліни для *третього* (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за денною формою здобуття освіти становить 8 годин; для заочної форми – 2–3 години на 1 кредит ЄКТС.

**Форми (методи) навчання:** словесні (розповідь, пояснення, бесіда), дискусії, інтерактивні, проблемні, частково-пошукові методи.

**Форми оцінювання результатів навчання:** усне опитування, тестування, іспит.

**Вид семестрового контролю:** іспит – 1.

**Навчальні ресурси:**

1. Добронравова І. Практична філософія науки. Київ: Університетська книга, 2023. 352 с.
2. Карівець В., Кадикало А. Сучасна філософія науки: теми й проблеми. Львів: Новий світ-2000, 2025. 141 с.
3. Петрук Н.К., Гапченко О.В. Філософія науки. – Хмельницький: ХНУ, 2025 [https://lib.khmnu.edu.ua/EL\\_LIBRARY/vidavn/metod/mtd2024\\_1/83/index.pdf](https://lib.khmnu.edu.ua/EL_LIBRARY/vidavn/metod/mtd2024_1/83/index.pdf)
4. Філософія науки: підручник / Добронравова І.С., Сидоренко В.Л. та ін.; за ред. Добронравової І.С. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
5. Філософія науки і культури. Словник /за ред. Н. Хамітова. – Київ: Центр учбової літератури, 2024. 438 с.
6. Модульне середовище для навчання. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5219>
7. Електронна бібліотека університету URL : <http://library.khmnu.edu.ua/>

**Викладач:** д-р. філос. наук, проф. Наталія ПЕТРУК